



TOERISME

GRAAD 11

HERSIENINGSVRAE ANTWOORDE

KWARTAAL 2

ONDERWERP: KULTUUR EN ERFENIS

INHOUD:

- **DIE UNIEKHEID VAN SUID-AFRIKAANSE KULTURE**
- **SUID-AFRIKAANSE ERFENISLIGGAME**

Al die antwoorde in hierdie dokument is uit vorige ECDoE provinsiale eksamenvraestelle verkry.

Hierdie dokument bestaan uit 9 bladsye.

ONDERWERP: KULTUUR EN ERFENIS
INHOUD: DIE UNIEKHEID VAN SUID-AFRIKAANSE KULTURE

NOV 2014 EC
VRAAG 3

- 3.3 3.3.1 Kralewerk✓
Kleipotte✓
Mandjies✓
- Geweefde matte
 - Beeldhoutwerk
 - Tradisionele kleredrag
 - Tradisionele wapens (Enige 3 x 1) (3)
- 3.3.2 Mielies✓
- Bone (1)
- 3.3.3 Die tradisionele geloof, gebruike, mites en stories van die gemeenskap wat deur mondelinge oorvertelling van nageslag tot nageslag oorgedra word. ✓✓ (2)
- 3.3.4 Die Khaya La Bantu Xhosa Kultuurdorpie bied 'n unieke kulturele ervaring wat kan dien as motivering vir plaaslike reis aan. ✓✓
- Die Khaya La Bantu Xhosa Kultuurdorpie laat die plaaslike toeriste op 'n prettige en ontspanne wyse die Xhosakultuur ervaar. (Enige 1 x 2) (2)

**NOV 2015 EC
VRAAG 5**

- 5.1 5.1.1 Xhosa ✓ (1)
- 5.1.2 Inisiasie ✓
 • 'Ulwaluko'
 • Besnyding (Enige 1) (1)
- 5.1.3 Die bruidegom se familie gee beeste aan die bruid se familie as vergoeding en verbintenis tot eenwording/huwelik. ✓✓ (2)
- 5.1.4 (a) Grahamstad ✓ (1)
- (b) Junie ✓
 • Julie (1)
- (c) Dit is een van die beste maniere om die besonderse kulturele diversiteit van Suid-Afrika te ontdek. ✓✓
 • Dit is een van die oudste kuns-, handwerk/kunsvlyt- en vermaaklikheidsfeeste in Suid-Afrika.
 • Dit is een van die toonaangewende/bekende kulturele toerisme gebeure in Suid-Afrika.
 • Dit is Afrika se grootste kulturele fees.
 • Die fees is 'n kleurryke en multi-kulturele gebeurtenis.
 • By die fees is daar baie handwerk/kunsvlytmarkte, kostalietjies en kunsoptredes en vertonings. (Enige 1 x 2) (2)
- 5.1.5 Kulturele uniekheid beteken dat die kulturele ervaring eie is aan 'n gebied en kan nêrens anders ervaar word nie. ✓✓ (2)

**NOV 2016 EC
VRAAG 5**

- 5.1 5.1.1 Kleredrag ✓ / tradisionele klere
 Sang ✓ / musiek
 Dans ✓ (3 x 1) (3)
- 5.1.2 Kulturele uniekheid beteken dat die kulturele ervaring eie is aan 'n gebied en nêrens anders ervaar kan word nie. ✓✓ (2)
- 5.1.3 Dit bied aan internasionale toeriste die geleentheid om deel te neem aan 'n kulturele aktiwiteit wat hulle dalk nooit van tevore ervaar het nie. ✓✓
 Die aktiwiteit sal inkomende en plaaslike toeriste toelaat om te leer hoe ander kulture hulself uitleef deur dromspel. ✓✓
 • Internasionale en plaaslike toeriste sal die belangrikheid van dromspel as 'n tradisionele vorm van viering van kultuur verstaan.
 • Tromspel is 'n genotvolle en kreatiewe kulturele aktiwiteit. (Enige 2 x 2) (4)

**NOV 2017 EC
VRAAG 5**

- 5.1 5.1.1 (a) Die kulturele ervaring wat gebied word is eie aan die gebied en kan nêrens anders ervaar word nie. ✓✓ (2)
- (b) Daar is 'n wye verskeidenheid kulturele ervarings wat gebied word. ✓✓ (2)
- 5.1.2 Xhosa ✓✓ (2)
- 5.1.3 Vroueklere sluit klere met helder kleure in soos oranje, groen, rooi en wit met omboorsel en krale wat saam met 'n romp gedra word. ✓✓ Die hooftoisel is 'n kleurvolle gevlegde tulbandhoed. Die Xhosa is bekend vir hulle pragtige kralewerk wat 'n belangrike deel uitmaak van die vrouens se tradisionele drag. ✓✓
- Vrouens dra lang halssnoer gemaak van krale, met 'n kraag gemaak van veelkleurige krale om die nek asook arm- en enkelbande gemaak van krale.
 - Volgens tradisie toon die vrouens se klere en ornamente die verskillende stadiums van hulle lewens.
 - Xhosamans dra gewoonlik 'n bedekking om hulle middel en 'n kort diervel-mantel oor die skouers. Soms word die mantel met 'n kombes vervang. Xhosamans het tradisioneel diervel sandale gedra.
 - Tydens inisiasie smeer Xhosa seuns hulle liggame wit en dra 'n kombes of skaapvel vir beskerming teen kwaad.

LET WEL: Aanvaar enige ander gepaste antwoord. (Enige 2 x 2) (4)

**NOV 2018 EC
VRAAG 5**

- 5.1 5.1.1 (a) Umngqusho (mielies en bone) ✓
Xhosa brood ✓
- Umpokoqho (mieliepap met suurmelk)
 - Isopho (koringsop)
 - Imithwane (pampoenblaar en botter mengsel)
 - Ilaxa (pampoenblaar met vars gekookte pampoen)
 - Beesvleis, skaapvleis en bokvleis
 - Umqombothi (sorgumbier) (Enige 2 x 1) (2)
- (b) Kralewerk ✓
Tradisionele klere ✓
- Arm en enkelbande
 - Kleipotte
 - Mandjies
 - Geweefde matte
 - Hout beeldhouwerk
 - Tradisionele wapens (Enige 2 x 1) (2)
- (c) Die kulturele ervaring wat gebied word is eie aan die gebied en kan nêrens anders ervaar word nie. ✓✓ (2)
- 5.1.2 Die toer bied aan toeriste oorspronklike en onvergeetlike ervarings deur interaksie met plaaslike dorpenaars. ✓✓
Dit bied 'n prettige en amusante manier vir inkomende toeriste om die Xhosa kultuur te geniet. ✓✓
- Dit laat toeriste toe om die Xhosa kultuur en leefwyse te ervaar en om hulle kos en gebruike te ontdek. (Enige 2 x 2) (4)

**NOV 2019 EC
VRAAG 5**

- 5.1 5.1.1 (a) Stampmielies ✓
Bone ✓ (2 x 1) (2)
- (b) Tradisionele geneser ✓✓
- Sangoma
 - Kruiedokter (ixhwele) (2)
- (c) Beeste is deel van die gebruik, lobola ✓✓ waarby die man die familie van sy verloofde kompenseer omdat hy met haar trou, deur beeste te gee. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 5.1.2 Die verskillende aspekte van die Xhosa-kultuur sal 'n oorspronklike toerisme-ervaring bied. ✓✓
Dit maak toeriste nuuskierig oor die leefwyse van die Xhosa mense. ✓✓
- Dit maak toeriste nuuskierig oor die gebruike en tradisies van die Xhosa-mense. (2 x 2) (4)

INHOUD: SUID-AFRIKAANSE ERFENISLIGGAME

NOV 2014 EC VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 SAERA – Die Suid-Afrikaanse Erfenis- en Hulpbronagentskap ✓✓ (2)
- 4.1.2 Beskerm Suid-Afrika se kulturele erfenis ✓✓
- Verskaf inligting en opleiding aan Suid-Afrikaners om erfenisbronne te help identifiseer.
 - 'n Inligtingsdatabasis van die nasionale besit by te hou. (Enige 1 x 2) (2)
- 4.1.3 Navigasie-instrumente ✓
Breekware ✓
- Gereedskap
 - Klere
 - Juweliersware
 - Muntstukke
 - Medisynbottels (Enige 2 x 1) (2)
- 4.1.4 Dit is onwettig om dele van 'n skeepswrakterrein, ouer as 60 jaar, te verwyder of te steur sonder 'n permit van SAERA. ✓✓
- Die vrag van ou skeepswrakke mag nie na die oppervlakte gebring word sonder SAERA se toestemming nie.
 - SAERA hou deeglik rekord van enige onderwater-herwinningsprojekte.
 - SAERA verseker dat versamelings artefakte van skeepswrakke gelys word, bewaar word en in museums uitgestal word. (Enige 1 x 2) (2)

NOV 2015 EC VRAAG 5

- 5.2 5.2.1 Suid-Afrikaanse Erfenisbronne Agentskap ✓✓ (2)
- 5.2.2 Bewaar Suid-Afrika se kulturele erfenis ✓✓
Die opvoeding en opleiding van Suid-Afrikaners om te help met die identifisering van erfenisbronne. ✓✓
- Om 'n databasis instand te hou ten opsigte van ons nasionale skatte. (Enige 2 x 2) (4)
- 5.2.3 Dit is 'n baie ou tradisie en vorm van kuns. ✓
Dit kan nooit herstel of vervang word nie ✓
- Dit is deel van die geskiedenis en kultuur van die inheemse Sanmense. (Enige 2 x 1) (2)

**NOV 2016 EC
VRAAG 5**

- 5.2 5.2.1 Suid-Afrikaanse Erfenisbronne Agentskap ✓✓ (2)
- 5.2.2 Bewaar Suid-Afrika se kulturele erfenis ✓✓
- Die opvoeding en opleiding van Suid-Afrikaners om te help met die identifisering van erfenisbronne.
 - Om 'n databasis in stand te hou ten opsigte van ons nasionale skatte / besit. (Enige 1 x 2) (2)
- 5.2.3 Die grafte vorm deel van Suid-Afrika se erfenis. ✓✓
Die grafte moet vir die nageslag bewaar word. ✓✓
- Die grafte is simboliese herinneringe van ons ontstuijende geskiedenis.
 - Die grafte herdenk die werklikheid van die verlies van lewens tydens konflik. (Enige 2 x 2) (4)

**NOV 2017 EC
VRAAG 5**

- 5.2 5.2.1 Suid-Afrikaanse Erfenisbronne Agentskap ✓✓ (2)
- 5.2.2 SAEHA beskerm Suid-Afrika se kulturele erfenis. ✓✓ Dit voed en lei Suid-Afrikaners op om erfenishulpbronne te help identifiseer. ✓✓
Nog 'n taak van SAEHA is om 'n databasis van inligting oor die nasionale besit te hou. ✓✓ (3 x 2) (6)
- 5.2.3 Die strukture kan van kulturele belang wees of kan van spesiale waarde wees vir die huidige gemeenskap of toekomstige generasies. ✓✓ (2)

NOV 2018 EC
VRAAG 5

- 5.2 5.2.1 **A - Skeepswrakke** ✓
B – Strukture ouer as 60 jaar ✓
C – Grafte ✓ (3 x 1) (3)
- 5.2.2 (a) Suid-Afrikaanse Erfenis- en Hulpbronagentskap ✓
• SAEHA (1)
- (b) Oos-Kaapse Erfenishulpbron Agentskap ✓
• OKEHA (Engels: ECHRA) (1)
- (c) SAEHA voed en lei Suid-Afrikaners op om te help om erfenishulpbronne te identifiseer. ✓✓
Dit hou 'n inligtingsdatabasis oor die nasionale besit. ✓✓
• Dit is verantwoordelik vir die daarstelling van nasionale beginsels, standarde en beleid vir die identifikasie, rekordhouding en bestuur van die nasionale besit.
• Dit identifiseer erfenishulpbronne van nasionale belang.
• Dit koordineer die funksies van provinsiale en plaaslike erfenis-outeite. (Enige 2 x 2) (4)
- 5.2.3 Om te verseker dat ons erfenishulpbronne vir toekomstige generasies bewaar word. ✓✓
• Erfenishulpbronne dra by tot 'n groter begrip van tradisies en kultuur tussen verskillende groepe in ons land.
• Erfenishulpbronne vier die prestasies van ons land en sy mense.
• Erfenishulpbronne bied geleentheid vir navorsing oor ons tradisies en gebruike. (2)

**NOV 2019 EC
VRAAG 5**

- 5.2 5.2.1 (a) Suid-Afrikaanse Erfenishulpbronagentskap✓✓ (South African Heritage Resources Agency)
• SAEHA (Eng SAHRA) (2)
- (b) SAEHA se rol is om Suid-Afrika se kultuurerfenis te beskerm en daarom is die kennisgewing bewys dat die organisasie hul rol vervul. ✓✓ (2)
- 5.2.2 Die terreine sal volgens die Wet op Nasionale Erfenishulpbronne beskerm word. ✓✓
'n Permit sal van SAEHA verkry moet word om enige veranderinge aan die terreine te maak. ✓✓
• SAEHA moet die publiek inlig oor enige veranderinge aan die terreine deur 'n kennisgewing in die Staatskoerant.
• Die publiek sal 'n geleentheid gegun word om teenkanting te bied teen enige voorgestelde veranderinge aan die terreine. (2 x 2) (4)
- 5.2.3 Om te verseker dat hierdie terreine vir toekomstige generasies beskerm word. ✓✓
• Die beskerming van hierdie terreine dra by tot 'n beter begrip van die geskiedenis, tradisies en kultuur van Kaapstad se Moslemgemeenskap.
• Die bewaring van hierdie terreine sal geleentheid bied vir navorsing oor die geskiedenis, tradisies en kultuur van Kaapstad se Moslemgemeenskap. (2)